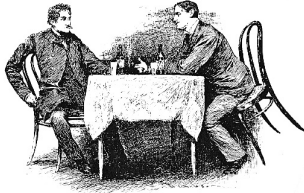

AJATUSTEN TONAVA

1990-luvun alussa nuori *Fredrik Reinfeldt* (s. 1965) valittiin jyrkän oikeistosiiven edustajana Ruotsin kokoomuksen nuorisoliiton johtajaksi. Samoihin aikoihin Reinfeldt julkaisi kirjan ”Nukkuva kansa”, jossa hän hyökkäsi voimakkaasti sosiaalivaltion perusteita vastaan.

Nyt 15 vuotta myöhemmin Reinfeldt johti porvarillisen allianssin vaaleissa voittoon ja hänestä tuli Ruotsin uusi pääministeri. Vallanvaihto Ruotsissa on historiallinen, ei vähiten siksi, että se on paradoksi. Allianssin voitto osoittaa, että uusliberalistinen aalto alkaa toden teolla hiipua Pohjoismaissa. Tämä nykyinen Reinfeldt ei nimittäin ole poliittisesti enää entisensä. Kun hänet vuoden 2002 vaalien rökäletappion jälkeen valittiin kokoomuksen johtoon, hän ryhtyi heti uudistamaan puolueen linjaa:

”Syntyi ’uusi kokoomus’, joka hyväksyi sosiaalivaltion, ammatyhtydystyöliikkeen ja tiukasti säädellyin palkkapolitiikan. Reinfeldt oli lukenut tutkimuksia, jotka osoittivat, että niin tekee myös suurin osa Ruotsin kansasta.” (HS 16.9.)

Uusliberalismin aalto käynnistyi Margaret Thatcherin ja Ronald Reaganin nousulla valtaan. 1980-luvun lopulla Reinfeldtin kaltaiset nuoret älyköt täällä Pohjolassa innostuivat ja ku-

vittelivät uusliberalismin olevan vihdoin ihanneyhteiskunnan lopullinen resepti. Suomessa näitä puhdasotsaisia keräsi yhteen yhden vaalikauden ajan Nuorsuomalainen puolue.

Reinfeldt ja nuorsuomalaiset olivat 1990-luvun ”taistolaisia”, samassa mielessä kuin heidän poliittiset veljensä 1970-luvulla ja myös 1930-luvulla. Poliittisesta etumerkistä riippumatta taistolaisuuden voi määrittellä minkä tahansa poliittisen aallon mustavalkoiseksi jälkijoukoksi. Laskeva aalto tekee usein vielä yhden pullistuman ennen katoamistaan, ja tämän nyppylän taistolaiset tulkitsevat uudeksi nousuksi, ja nousua kuvitellaan nopeutettavan kärjistämällä omaa totuutta äärimilleen. Säännöllisesti nämä taistolaisaallot imevät mukaansa nuorison aktiivisimmat ja idealistisimmat voimat. Ihminen kokee kaksikymppisenä olevansa viisaimmillaan ja siksi sen hetken puhtailla totuuksilla on vastustamaton viehätysvoima. Mutta kun aikaa kuluu ja kokemusta karttuu, puhtaat totuudet tahtovat muuttua kirjopyykiksi.

Näin on selvästi käynyt Fredrik Reinfeldtille: äärioikeistolaisesta on tullut keskustalainen. Tosin vasta tuleva pääministerikausi mittaa puheiden ja tekojen vastaavuuden. Jos puheet ovat olleet Eesaun puheita ja tekoja tekevät Jaakobin kädet, kausi jää ainoaksi.

Käy tässä mielessä miten tahansa, allianssin voiton histori-

allisuutta ei enää mikään kykene pois pyyhkimään. Ruotsin oikeisto voitti hyväksymällä näyttävästi ja aktiivisesti pohjoismaisen hyvinvointivaltion tärkeimmät arvot ja toimintaperiaatteet. Tämä aalto on se, joka nyt nousee.

”Kiinnostava kontrasti syntyy niinkin, että lueskelee utopiakirjallisuuden rinnalla sellaista sosiaalishistoriaa, jossa hallitsijoiden edesottamusten sijaan tarkastellaan tavallisen kansan elinoloja ja arkea. Ei tarvitse mennä 1860-luvun nälkävuosiin tai Kainuun korpiin, jo tutustuminen vaikkapa työväestön oloihin 1920-luvun Kalliossa auttaa kummasti näkemään, että historiallisessa katsannossa me nyky-suomalaiset elämme sosiaaliturvinemme ja perusoikeuksinemme jokseenkin ainutlaatuisessa ihanneyhteisössä. Vielä vahvemmin asia valkenee kun miettii, millaisessa kurjuudessa suuri osa maapallon väestöstä nytkin elää.

Ehkä utopioita tarvitaan, mutta juuri utopioina sanan varsinaisessa merkityksessä, ’paikkoina joita ei ole’ – majakoina horisontissa. Suurinta vahinkoa syntyy silloin, kun toivevaltioita yritetään kerralla runnoa yhteiskuntateoreetikkojen suunnittelupöydiltä käytäntöön. Vallankumousten ja verilöylyjen valossa poliitikkojen näkemyksetön puuhastelu lillukanvarsissa taitaa sittenkin olla parasta, mihin

tämä eläinlaji on pystynyt.” (*Arno Kotro*, Metro 26.9.)

”Sitten tuli seuraava vuosi 2001 ja syyskuun 11. päivä. Terroriteko tietysti muutti maailman, ja siinä ryminässä mullistuivat myös asuntomarkkinat. Mutta kuka olisi osannut arvata millä tavalla.

Keskuspankit Atlantin molemmin puolin laskivat korkojaan, ja asuntojen hinnat kääntyivät Suomessakin taas nousuun. Alhaisemman koron lisäksi nousu johtui varmasti myös psykologisista seikoista. Myöhemmin on ymmärretty, että terrori-iskut järkyttivät ihmisten turvallisuuden tunnetta, matkustaminen väheni ja kodista tuli megatrendi: yhtäkkiä kaikki halusivat sisustaa ja nikkaroida!” (*Anssi Miettinen*, HS-kuukausiliite, lokakuu 2006)

”*Sosiaalitäti* tai vielä pahempaa sosiaalitantta on ollut viimeiset parikymmentä vuotta rumin mahdollinen haukkumana, sillä tädit ovat halunneet kieltää kaiken kivan. Tätipolitiikan ytimessä on ollut viinan vaaroista saarnaaminen. Korvien sulkeminen tätipuheelta onkin alkoholipolitiikassa tehnyt niin selvää jälkeä, että sedät ovat varastamassa tätien aatteet. Kun naispuolisen ministerin sanat liian juomisen terveyshaitoista ovat naurettavaa vanhoillisuutta, niin sama asia on suurta edistystä, kun se kuullaan alkoholin pahuudesta kirjan kirjoittaneen työterveyslääkäri Juhani Seppäsen suusta.

Tuoreen mielipidemittauksen mukaan enemmistö katsoo, et-

tä vapaassa alkoholipolitiikassa on menty liian pitkälle. Juhani Seppäsen ovella onkin varmasti jo jonossa puolueita pyytämässä häntä ehdokkaaksi ensi talven eduskuntavaaleihin. Sosiaalitätien ovilla jonoa ei ole, sillä tädit ovat ilon pilaajia. Sosiaalista osaa sen sijaan varoittaa viinan vaaroista sivistyneen hauskaasti.” (*Anne Kuorsalo*, Aamulehti 1.10.)

Pekka Saarnio haluaa käyttää tätä palstaa sopivana ovena, johon paukutella seuraavat kolme teesiä sosiaalityön tutkimuksesta:

”1. Suomalaisen sosiaalityötutkimuksen keskittyminen tapaustutkimukseen ja kuvailuun – päinvastoin että se käyttäisi tutkimustyyppien koko repertoaria – on johtanut kausaliteetin kadottamiseen sekä kyvyttömyyteen tuottaa yleistettävää, luonteeltaan kumulatiivista tietoa, jota tarvitaan sosiaalityön käytännössä ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

2. Systemoitujen kirjallisuuskatsausten tekeminen on tapaustutkimuksen ja kuvailun dominanssin vuoksi vaikeata, puhumattakaan meta-analyyseista.

3. Huomattava osa suomalaisesta sosiaalityötutkimuksesta on enemmän ideologiaa kuin tieteellistä tutkimusta.”

Yksinkertainen usko, sanoo samannimisessä, kolmannessa uskontoa käsittelevässä kirjassaan (*Otava* 2006) emeritusprofessori *Antti Eskola*, on pelkisteyimmillään sitä, että uskoo että ”jotakin muutakin on” kuin tämä näkyvä maailma. Mitä, se on mysteeri, mutta ”hänessä me

elämme, liikumme ja olemme”, Eskola siteeraa Paavalia.

Eskolan uusimmasta voidaan olla monta mieltä ja on oltukin. Poleemisia helmiä siihen joka tapauksessa sisältyy, kuten Eskolan kirjoihin aina. Näytteeksi yksi sivulta 35:

”Joku voi sanoa väheksyen: Sinähän uskot vain, koska sinut on kotona siihen opetettu. Jos sinua ei olisi johdateltu uskomaan, näkisit maailman todenmukaisemmin, ilman mitään jumalaa.

Minusta tämä on suunnilleen samaa kuin jos keskustelukumppanini sanoisi: Et sinä oikeasti osaa lukea, sinut vain kotona opetettiin lukemaan. Jos sinulle ei olisi opetettu edes kirjaimia, näkisit maailman aidommin ja todenmukaisemmin, suoraan ilman eksyttävää kirjaviisautta.”

” – Tarjolla on perintövero, jonka tuotto on 500 miljoonaa. Mitä tarjotaan? Vaaleihin on aikaa enää puolisen vuotta.

– 100 miljoonaa.

– Sata miljoonaa tarjottu. Tarjouksen tekijänä on Euroopan seksikkäin poliitikko. Tuleeko muita tarjouksia. Muistutan huutajia, että vaalit ovat lähestymässä.

– 200 miljoonaa.

– Kiitoksia sinne. Tarjouksen tekivät sosialidemokraatit. Eikö tule muita ehdotuksia? Muistutan, miten paljon varsinkin rikkaat joutuvat maksamaan veroa. Muistutan myös, että varallisuusvero jo poistettiin. Onhan se niin väärin, että perintöveroa joudutaan maksamaan. Tarjouksia?

– 500 miljoonaa.

– Ensimmäinen, toinen ja kolmas. Myyty svenskataalande bättre folkille.” (*Viitasen Vieno*, KU 4.10.)